

Lakatos Ágnes

Formatan I. – Szonátaforma

 NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

Zenész alapmodul

A követelménymodul száma: 1436-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-009-50

SZONÁTAFORMA

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

A zenei mű elemzése segít tudatosítani a mű alkotóelemeit, azoknak a mű egészében betöltött szerepüket. Ez azt célozza, hogy az elemző /tanuló/ a műalkotást ne csak élményszerűen szemlélje, hanem betekintést nyerjen azokba a mozzanatokba, melyek a mű értelmezését teszik lehetővé.

A zenei műalkotás technikai elemzésének a célja, hogy értelmi úton, fogalmak közvetítésével tudatossá tegye a műalkotás szerkezetét. A szerkezet ismerete nélkül sem az előadóművész sem a hallgató nem tudja teljességében tudomásul venni, élvezni a műalkotást. A hallgató is csak akkor foghatja fel a művet minden vonatkozásban, ha a zeneszerző tervének technikai megvalósításáról tudomást vesz értelmileg.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A FORMA

A forma a zenei gondolatok időbeli sorrendje és egymáshoz való viszonya a zeneműben. A forma összetételének kombinációs lehetőségei végtelenek, de a zenetörténet folyamán időnként egynéhány szerkezeti séma kiemelkedett a sokaságból és előtérbe került. A zenei formák elemzése és tanítása elsősorban a bécsi klasszicizmus idején meghonosult főbb típusokra irányul, amelyek hosszú ideig érvényben maradtak. A bécsi klasszikus korszak műformáinak elemzése a legkisebb zenei egységekből indul ki, amelyek hasonló funkciót töltenek be, mint a beszéd és irodalom, a próza és a vers összetevői. A beszéd legkisebb értelmes egységének: a szónak a motívum, a fő- vagy mellékmondatnak a frázis, a teljes mondatnak a periódus, a versszaknak vagy a bekezdésnek a tag felel meg. Ezekből az elemekből épülnek fel a főbb klasszikus formák: a variáció, a két- vagy háromtagúság, a rondó, a triós és a szonátaforma.

A szonáta a bécsi klasszikusok szóhasználatában olyan többtételes, egy, vagy két hangszerre szánt műfajnak a neve, amelyekben egy, vagy több tétel formája az ún. szonátaforma valamelyik változatának felel meg.

A szonátaforma a szonáta-műfaj keretében leggyakrabban előforduló formatípus, amelyik azonban más műfajokban sem ritka, sőt vokális kompozíciókban is használatos. A szonátaforma gyűjtőnévként használatos, melyet a vele megjelölt formatípus több, egymástól többé-kevésbé eltérő változatára szokás alkalmazni. A változatok közös tulajdonsága, hogy a formaterv első része során a főhangnemtől eltérő rokon hangnemben bemutatott / exponált / második téma a formaterv további / második, vagy harmadik / része során a fő hangnemben tér vissza.

A FORMATAN :

A formatan a zeneművek tagolás, tematikus és nem tematikus részek, hangnemi terv szerinti típusainak rendszerezése. Az egyes periódusokat vagy sorokat a formatan egységesnek tekinti, azok belső felépítésének vizsgálatát a dallamtan és metrika körébe utalja. A formatan fogalma a 18. században keletkezett, amikor a hangszeres zene önállósodásával a forma problémássá vált. J. Riepel / 1752 / és H. Chr. Koch formatana a zenei periódusépítkezés tanának továbbfejlesztése volt.

A forma részben a főperiódusok meghatározott számától, részben a periódusok hangnemétől függ, de részben attól is, hogy egyik, vagy másik fő formarész hol ismétlődik meg. Az a formatan amely a 18. századi hangszeres zene elméleteként keletkezett, egyoldalúan a dallamperiódusok viszonyaiból indul ki.

A TÉMA :

- A mondat :

A zenei mondat a zárlatok valamelyike által határolt zenei gondolat, mégpedig olyan gondolat, amely nem tagolódik feltűnően, azaz melyet cezúra / = metszet / nem oszt két, esetleg háromfelé.

- Az ismételt mondat :

Ha valamely mondat ismétlődik, akár ismétlőjelben áll, akár újra leírott, mert ismétléskor lényegtelenül variálódik: ismételt mondat áll elő. Döntően jellemző az ismételt mondatra, hogy ismétlés alkalmával ugyanaz a zárlat áll a mondat végén, mint az első megjelenéskor.

- Az egyszerű és ismételt periódus :

Ha a komponista úgy ismételi valamely / zenei / mondatot, hogy ismétlés alkalmával a mondatot zárlatát megváltoztatja , vagyis szembeállítja az első zárlattal . Az ilyen szerkezetnek a neve : periódus. Eszerint ismételt mondat és periódus / pontosabban egyszerű periódus / abban egyeznek, hogy mindkét mondatuk motivikus anyaga ugyanaz , viszont abban különböznek, hogy míg az ismételt mondatban a két mondat zárlata ugyanaz, addig a periódusban a két mondat zárlata szemben áll, mint kérdés és felelet. A periódus első mondatát előmondat-nak, második mondatát utómondatnak nevezzük. Az utómondatot az előmondattól cezúra / = metszet / nem választja el.

A periódus a maga egészében ismételhető. Az ilyen periódus természetesen négy mondatból áll , az ismétlés többnyire nem variált, tehát ismétlőjellel jegyezzük.

A periódusok nagyságukat tekintve – akár egyszerűek, akár ismételték – a legkülönbözőbbek lehetnek.

- A háromrészű periódus

Ha kettő helyett három egyező anyagú , de különböző zárlatú mondat áll össze egy témává, akkor háromrészű periódusról beszélünk. Ebben a szerkezetben két metszet van, a metszetek a periódust elő-, közép-, és utómondatra tagolják. Az ilyen témaszerkezet igen ritka.

- A periodizált periódus

Ha egy periódust úgy ismétlünk, hogy az ismétlés alkalmával az utó-periódus végső zárlata felel az elő-periódus végső zárlatára , vagyis a második és negyedik zárlat szemben áll , akkor periodizált periódusról beszélünk.

- Az összetett mondat

Az összetett mondat két olyan mondatból áll , melyeknek tematikus anyaga különböző. A zárlatok különbözősége is fontos követelmény, mert ha a két alkotó mondat ugyanazzal a zárlattal végződnek, a szerkezet nem áll össze, tehát formátlan lesz.

- A háromrészű összetett mondat

Ha három ütem – tömb , melynek mindegyike más-más anyagú, és más-más zárlatú , egymásba kapcsolódva egy témává áll össze , akkor háromrészű összetett mondatról van szó.

- A mondat alkotó-elemei : motívum és frázis

A zenei motívum valamely zenemű olyan egy, vagy két ütemre terjedő dallamtöredéke, melynek annyira jellegzetes a dallamvonala és ritmusa , hogy ismétléskor, változtatott hangközökkel, szekvenciális ismétléskor, tétel folyamán bár mikori felbukkanásakor rá lehet ismerni.

Frázisnak nevezzük , amikor egy zenei tömb már több mint egy motívum, de még nem tesz ki egy zenei mondatot. Ha ismétlődik , esetleg ellentétes harmóniákkal és némi hangközi eltéréssel , akkor kettős frázis áll elő.

- A harmóniai funkciók a zenei mondaton belül

A legegyszerűbb és leggyakrabban előforduló harmóniai struktúra , amikor a funkciók zárt körforgást végeznek tonikától tonikáig : Tonika – Szubdomináns – Domináns – Tonika.

KÉTRÉSZES SZONÁTAFORMA

Domenico Scarlatti " Essercizio " / = gyakorlat / név alatt komponált egy tételes zongoraműveihez fűződik a szonátaforma két részes típusa, amelyet " Scarlatti-szonáta " néven ismerünk.

1. rész			2. rész		
1.téma	átvezetés	2.téma-záradék	1.téma	átvezetés	2.téma-záradék
Fő	moduláció	Új	Új	moduláció	Fő
hangnem		hangnem	hangnem		hangnem

HÁROMRÉSZES SZONÁTAFORMA

A háromrészes szonátaforma a bécsi klasszikusok zenéjében középponti jelentőségű formatípust alkot.

Három nagy részt lehet megkülönböztetni :

- 1. Expozíció
- 2. Feldolgozási rész
- 3. Repríz

Az expozíció elnevezés szó szerint " kiállítás " -t , átvitt értelemben " első bemutatás"-t jelent. Az expozíció a szonátaformának az első része, amelyben az egész tétel anyagát alkotó témák és motívumok első ízben hangzanak el.

A feldolgozás elnevezés világosan jelzi ennek a résznek az alkatát és formai funkcióját. Kidolgozási résznek is szokás nevezni, bár ez félrevezető, hiszen klasszikus zeneműveknek nem csak ez a része, hanem a mű egésze is teljesen ki van dolgozva.

A repríz tágabb értelemben felújítást jelent , a szonátaformában az expozíció módosított visszatérését jelenti.

Expozíció				Feldolgozási rész	Repríz			
Fő téma	Átvezetés	Melléktéma	Záradék	Modulációk	Fő téma	Átvezetés	Melléktéma	Kóda
Fő hangnem	Moduláció	Új hangnem			Fő hangnem			

1. Az Expozíció :

- A főtéma :

Az expozíció kezdetén a főhangnemben megszólaltatott , a főhangnemet nyomatékosan körülíró és a főhangnemben záradékkal elhatárolt anyag a tétel főtémája. Ez az elnevezés arra a formai funkcióra utal, amit ez az anyag a tételben betölt : ezzel indul a tétel , ennek a motívumai felhasználásra kerülnek a feldolgozási részben, és ez a téma tartja meg a hangnemét a reprízben is.

- Az átvezető rész :

A főtéma exponálását az átvezetőrész követi, melynek formai funkciója a főtéma és a melléktéma közti áthidalás, harmóniai funkciója a melléktéma hangnemének - a mellékhangnemnek - az előkészítése.

- A melléktéma:

A formailag és harmóniailag, nyitott a főtémánál lazább szerkesztésű átvezetőrész után újra zártabb anyag : a melléktéma kerül sorra. A melléktéma - vagy némelykor melléktéma-csoport - az expozíciónak az a téma-jellegű anyaga , amelyik a mellékhangnemben kerül bemutatásra

A melléktéma anyaga Haydn szonáta - expozícióiban igen gyakran a főtéma transzponált idézéséből indul ki, vagyis az expozíció során előbb következik be az új hangnem megszilárdulása, és csak utóbb kerül sor a főtémáétól eltérő , de annak folytatásaként felvetett új motívumanyag exponálására. Haydn számos szonáta-expozíciójában ilyen módon ugyanabból a motívumanyagból indul ki a főhangnemben exponált főtéma és a más hangnemű melléktéma .

A melléktéma formálásának a főtémánál szélesebb ívelése folytán a főtémát általában koncentráltabbnak, a melléktémát dalszerűbbnek lehet érezni.

- A zárócsoport :

A mellék téma lezárását egy, vagy több záró téma szokta követni, amihez gyakran függelék és némelykor vissza – vagy továbbvezető fordulat csatlakozik.

A záró téma – formai funkciójának megfelelően – előzményt feltételez, de folytatást csak amiatt igényel, hogy nem a főhangnemet, hanem a mellékhangnemet erősíti meg zárófordulatokat tartalmazó, rövidre fogott motívumok ismételtetésével. A zárócsoport után, az egész expozíció végén rendszerint ismétlőjel utal a klasszikus szonátaforma első részének megismétlésére. Ez a hagyomány egyezik a két – , illetve háromtagúságban, valamint a régebbi típusú szonátaformákban / Scarlatti, Pergolesi / használatos gyakorlattal.

2. A feldolgozási rész :

A klasszikus háromrészű szonátaforma második része egyfelől az expozíció során már bemutatott témák motívumanyagának a feldolgozásából, másfelől új, de formailag túlnyomóan lezáratlan anyagból szőtt moduláló rész, melynek formai funkciója : előzményt feltételező és folytatást igénylő középrész. A feldolgozási rész harmóniai alkatát modulációk és meglepő fordulatok jellemzik. A modulációk rendszerint elkerülik, vagy csak futólag érintik az expozíció fő- és mellékhangnemet. Más hangnemeket érintő modulációk gyakran szekvenciázó következetességgel hol felfokozó, " domináns " – helyesebben kvintekben emelkedő –, hol pedig leereszkedő, " szubdomináns " – helyesebben kvintekben leszálló irányban haladnak. Az ilyen, diatónikus lépésekben haladó modulációk túlsúlyban vannak a meglepetésszerű kromatikus, illetve enharmónikus fordulatokhoz képest. Modulációval elért hangnemek egyike-másika nem ritkán aránylag kiterjedt szakaszon keresztül érvényesül, de a hangnem egészszáradékos megerősítése helyett állzáradék, vagy más meglepő fordulat lendíti tovább a modulációt. A feldolgozási rész utolsó szakaszának az alkatát a repríz kezdetének az előkészítése jellemzi. Nem ritkán külön visszavezető részt lehet megkülönböztetni, ami a fő hangnem domináns-organapontja fölött elaprózódó anyaggal, cezúra nélkül torkollik bele a repríz kezdetébe.

3. A repríz :

A repríz az expozíció anyagának módosított visszatérése. A visszatérés módosításának az a célja, hogy a fő- és mellékhangnemben exponált anyagok hangnemi feszültségét feloldja : nem csak a főtéma, hanem a mellék- és zárótéma is a fő hangnemben tér vissza. Ettől eltérő szerkezet , vagy kivétel, vagy egyes moll-főhangnemű tételek dúrban exponált melléktémájának a főhangnem maggiore-változatába helyezett visszatérése. A repríz az expozíciótól nem csak moduláció, hanem terjedelem tekintetében is többé kevésbé eltér. Az expozíciótól való elhajlás néha már a visszatérő főtémán belül megy végbe, máskor az átvezetőrész folyamán, vagy az átvezetőrész befejeztével történik. Dúr-melléktéma visszatérése dúr-szonátákban általában csak a hangnemileg azonos értelmű felső kvart- vagy alsó kvint transzpozícióban adott regiszter-váltás lehetőségével gazdagítja a melléktémát. Moll- tételek dúr-melléktémájának a visszatérése ezen felül két változás lehetőségét nyújtja : vagy megmarad a moll-főhangnem és a melléktéma ennek megfelelően transzformáltan tér vissza, vagy pedig a melléktéma megtartja dúr-jellegét és a tétel ezen a helyen átvezet a főhangnem maggiore-változatába. Moll-szonáták dúr-melléktémája a reprízben Mozartnál mindig, Haydnnál rendszerint a moll-főhangnemben , tehát minore-transzformálásban tér vissza. Beethoven moll-szonátainak a párhuzamos dúrban exponált melléktémája a repríz folyamán hajlamos a dúr-jelleg megtartására és a tétel így a főhangnem maggiore-változatába csap át, máskor meg szokatlan hangnem-viszonylat közbeiktatása előzi meg a melléktémának a moll- főhangnembe transzformált visszatérését. A repríz jellegzetes bővítménye az egész tételt lezáró kóda.

A kódában már Haydn óta újabb tematikus fejlesztés csatlakozik a tételhez, nem egyszer a főtéma teljes , vagy részleges, főhangnembeli felidézésével , ami a szonátaformának rondó szerű beütést ad .A repríz vége és a kóda kezdete között számos tételben ismétlőjel utal a feldolgozási rész kezdetétől való ismétlésre. Ez a klasszikus hagyomány nem érinti azokat a szimfóniákat, melyekben második feldolgozási résszé kibontakozó nagy kóda kiszorítja az első feldolgozási résznek és a repríznek az összefüggő megismétlését.

A RENDHAGYÓ SZONÁTAFORMÁK :

- Lassú tempójú tételek eltérései :

A lassú tételek témáit nem annyira sokféle motívum-anyag felhalmozása, mint inkább énekszerű / kantábilis / , egységes lefolyás jellemzi. Lassú tempóban gyakori az aránylag rövid átvezetőrész , sőt megesik, hogy a főtéma félzáradékos megismétlése tölti be az átvezetőrész formai funkcióját. Lassú tempóban ritka , az expozíció megismételtetése, mert a tétel játszási idejét aránytalanul megnöveli.

- Szonátaformájú gyors zárótételek eltérései :

Többtételes művek szonátaformájú gyors fináléit rendszerint dal- vagy tánc-jellegű, szimmetrikus tagoltságú főtéma indítja, ami egészében, vagy a hagyományos szakaszokban, változatlanul vagy variáltan megismétlődik. Egészen egyedülálló Mozart C-dúr / Jupiter / szimfóniájának szonáta formájú zárótétele : itt nem kevesebb mint hatféle anyag különféle kontrapunktikus kombinációi egyetlen komplex témaként vonulnak végig a tételben, és töltik be a moduláció-terv szerint differenciált formai funkciókat.

A BŐVÍTETT SZONÁTAFORMÁK :

- A kettős expozíció :

Versenyművek szonátaformájú I. tételében az expozíció változatlan megismétlése helyett gyakran két, egymástól eltérő expozícióköveti egymást, melyek közül az elsőt a zenekar, a másodikat a szólóhangszer és a zenekar együttesen adja elő. A két expozíció főleg hangnem-rend tekintetében tér el egymástól : a zenekari expozíció a melléktémát többnyire ugyancsak a főhangnemben, vagy más, a melléktéma exponálásakor kevésbé használatos hangnemben, vagy egyáltalán nem szólaltatja meg. A szólószongora az első expozícióban kevés műben vesz részt, míg hegedűversenyekben a szólista régebben a zenekari primhegedűkkel együtt játszotta a zenekari expozíciót. A második expozíció nem egyszer a szólóhangszer új, saját főtémájával kezdődik, ez a téma a mű folyamán nem is kerül a zenekarba.

- Lassú introdukció :

Szimfóniák, nyitányok és kamarazene-művek gyors nyitó, illetve záró tételét nem ritkán rövidebb-hosszabb lassú tempójú, kötetlen formájú bevezetőrész készíti elő. Az ilyen introdukció anyagát jórészt a lezáratlan, feldolgozászerű alkat jellemzi. Ez az anyag a gyors tételben némely esetben újra sorra szokott kerülni, de csak ritkán válik a szonátaforma szerves anyagává. Az introdukció harmóniai alkata többnyire moduláló, anélkül, hogy az érintett hangnemeket végleges jellegű záradékkal megerősítené.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

A zenei művek szerkezetének formatani elemzése már bizonyos szintű zenei előképzettséget, összhangzattani, zeneelméleti és zenetörténeti ismereteket feltételez.

A tanulónak tisztában kell lennie a kottairás jeleivel. Jól kell tudnia lapról olvasni, melynek segítségével kottakép alapján átlátja az elemezni kívánt anyag ritmizációját, metrumát, a dallamíveket, zenei mondatokat, periódusokat, modulációkat, együtthangzásokat, és helyesen értelmezi a dinamikai jelzéseket. Továbbá belső, kifinomult hallására támaszkodva hangzó felvétel alapján tudja követni a zenei darab szerkezeti egységeinek egymástól való megkülönböztetését, az alapüktetést, a hangnemi váltásokat, stílust, stb.

Zenetörténeti ismereteire támaszkodva tisztában kell lennie az adott zenemű keletkezési körülményeivel, az adott korszak zenei irányzataival, a főbb stílusjegyekkel. Járatosnak kell lennie a különböző zenei stílusok kiemelkedő zeneszerzőinek munkásságában: a legismertebb kompozíciók, azoknak meghatározó zenei témáinak, tételeinek, valamint hangfelvételeinek pontos ismerete elengedhetetlen.

A tanulónak tisztában kell lennie az elemző formatan alapvető ismereteivel, a különböző zenei formák szerkezeti felépítésével. Ismernie kell a zenei mondat, periódus, motívum, frázis, funkciók fogalmát.

Az elemzéseket kezdetben ajánlatos csoportosan végezni, szaktanár, vagy más tanulók közreműködésével. Az elemezni kívánt darab kezdetben legyen egyszerű felépítésű világosan követhető, lehetőleg közismert zenemű.

Igen hasznos feladat, ha a tanuló társ, vagy szaktanár az elemezni kívánt mű partitúrájából a főbb, jellemző témákat, vagy azok részletét felírja a táblára, és a tanuló a felírt kottakép alapján próbálja megállapítani, hogy az adott téma a szonátaforma mely részére jellemző.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat :

A tanuló sorolja fel a kétrészes szonátaforma szerkezeti elemeit, és hangnemi / modulációs / vonatkozásait.

2. feladat :

A tanuló sorolja fel a háromrészes szonátaforma szerkezeti elemeit és hangnemi / modulációs / vonatkozásait.

3.

A tanuló röviden definiálja a következő fogalmakat : zenei mondat, átvezető rész, a periódus szerkezeti egységeinek elnevezése.

4. feladat :

A tanuló elemezze Mozart : Egy kis éji zene c. művét a kiemelt kottaképek alapján.

Egy kis éji zene

W.A.Mozart

The image displays a musical score for 'Egy kis éji zene' by W.A. Mozart. It consists of four staves of music in G major. The first staff contains measures 1-4, featuring a triplet of eighth notes. The second staff contains measures 5-8, with a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.'). The third staff contains measures 9-12, with another triplet. The fourth staff contains measures 13-16. The score includes various musical notations such as notes, rests, and bar lines.

1. Mozart :Egy kis éji zene / részletek /

MEGOLDÁSOK

1. feladat:

1. rész :

1. téma / fő hangnem / – átvezetés / moduláció / – 2. téma – záradék / új hangnem /

2. rész :

1. téma / új hangnem / – átvezetés / moduláció / – 2. téma – záradék / fő hangnem /

2. feladat:

Expozíció :

Főtéma / fő hangnem / – átvezetés / moduláció / – melléktéma – záradék / új hangnem /

Feldolgozási rész :

Modulációk

Repríz :

Főtéma – átvezetés – melléktéma – kóda / fő hangnem /

3. feladat

A zenei mondat a zárlatok valamelyike által határolt zenei gondolat , mégpedig olyan gondolat , amely nem tagolódik feltűnően, azaz melyet cezúra / = metszet / nem oszt két, esetleg háromfelé.

A főtéma exponálását az átvezetőrész követi, melynek formai funkciója a főtéma és a melléktéma közti áthidalás, harmóniai funkciója a melléktéma hangnemének – a mellékhangnemnek – az előkészítése.

A periódus első mondatát előmondat-nak, második mondatát utómondatnak nevezzük. Az utómondatot az előmondattól cezúra / = metszet / nem választja el.

4. feladat :

Mozart : egy kis éji zene c. művének formai elemzése :

Egy kis éji zene

W.A.Mozart

The musical score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. It consists of four staves of music:

- Staff 1:** Labeled "Főtéma" (Main Theme). It begins with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The melody continues with eighth notes and quarter notes.
- Staff 2:** Labeled "Melléktéma" (Sub-theme). It starts at measure 5. It features a triplet of eighth notes (G4, A4, B4) followed by a quarter note C5, and another triplet of eighth notes (G4, A4, B4) followed by a quarter note C5.
- Staff 3:** Labeled "Zárótéma" (Closing Theme). It starts at measure 9. It includes a first ending (1.) and a second ending (2.).
- Staff 4:** It starts at measure 13. It continues the triplet patterns from the previous staff.

2. Mozart :Egy kis éji zene / részletek /

IRODALOMJEGYZÉK**FELHASZNÁLT IRODALOM**

- Gárdonyi Zoltán : Elemző Formatan , A Bécsi Klasszikusok Formavilága , Editio Musica Budapest 1990.
- Darvas Gábor : Zenei Zseblexikon , Zeneműkiadó , Budapest 1978.
- Weiner Leó : A Hangszeres Zene Formái, Zeneműkiadó Vállalat , Budapest 1955.
- Brockhaus Riemann : Zenei Lexikon , Zeneműkiadó, Budapest 1979.

AJÁNLOTT IRODALOM

MUNKANYAG

A(z) 1436–06 modul 009–es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
54 212 02 0010 54 01	Kántor-énekvezető
54 212 02 0010 54 02	Kántor-kórusvezető
54 212 02 0010 54 03	Kántor-organista
54 212 03 0010 54 01	Jazz-énekes
54 212 03 0010 54 02	Jazz-zenész (a hangszer megjelölésével)
54 212 04 0010 54 01	Hangkultúra szak
54 212 04 0010 54 02	Klasszikus zenész (a hangszer megjelölésével)
54 212 04 0010 54 03	Magánénekes
54 212 04 0010 54 04	Zeneelmélet-szolfézs szak
54 212 04 0010 54 05	Zeneszerzés szak
54 212 05 0010 54 01	Népi énekes
54 212 05 0010 54 02	Népzzenész (a hangszer megjelölésével)
31 212 01 0010 31 01	Szórakoztató zenész II. (hangszer és műfaj megjelölésével)

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

18 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató